

מבעד למסוה

(שעורים בהסתכלות)

הן זוכרים אתם בודאי תלמידי החביבים, את המעשה ב"הדייטש" של שלום-עליכם. שנתלטל בדרך נסיעתו ובא לק"ק

דראזשני ונקרה לפניו שם יהודי כבית התחנה של הרכבת, שהוביל את ה"דייטש" אל האכסניה שלו ולסוף עשה לו היהודי הזה "חשבוני-חייטים" ודרש מאתו דמיו פונדקאות לא פחות ולא יותר מכ"ה רובלים. מה עשה הדייטש? — כדי לנקט ביהודי דנו שלח לו מן הדרך מכתבים ע"י הדואר נגד תשלומים למפרע, והמכתבים האלה היו מלאים הודאות ותשבחות על ה"שטאנציאן" הטובה שנתן לו ושלא יוכל לשכח כל ימי חייו ולסוף שלח לו חבילה נגד תשלום של 25 ר"כ עם תמונתו — מעשה כזה ממש אירע בזמן האחרון לגבור שלנו מהר-טוב... מספרים כי קבל הודעה מבית-הדאר, שנתקבלה על שמו חבילה (פארסיל בלע"ז)

ע"ס 752 ג"מ. שלח מיד להוציא את החבילה והנה נודע לו שעליו לשלם את הסכום הזה כדי להוציא את חבילתו. הובילו לביתו את החבילה, קופסא נאה, ולאחר שהוציאו והפדילו את כל הגליונות העטופים זה בתוך זה, נפל מתוך הנירות קלף-הדאר ולנגד עינם תמונה אחת, תמונת בירואי רוכב על סוסה לבנה מבנות האצילים ועל גב התמונה כתוב בעברית צחה: "למזכרת נצח לידידי היקר מר טרם-טרם-טקובסקי על מרת הכנסת-אורחים שקיים בי כהלכתו בהר-טוב וביחוד כמלון הגדול בתל-אביב, שים שלום וברכה למטרוניתא הכבודה שלך (ליידי בלע"ז) ולמען-השם לפרש בניני בשלום סרסורי ואיש-סודי ה"נאמן" העקרוני ואחרון אהדון חביב ל"תפוח" הזקן, ועליכום-אל-סאלאם. ועל החתום: הק' מאיר פתחי ולסוף גם—עיקר שכחתי: הסך 752 ג"מ ששלמתם לראר עולה עם"י "פרדס" כמספר שמי "מאיר פתחי" ותואילו לצרף את הסכום הזה אל החוב שלי בבנק..." מילא, נקל לשער את כל הטרורם שהיה אז בבית. היא זכרה ברמעות ממש את האורוה היפה שהקימו בפרדס של יפו לכבוד הסוסה, עם החול הלכן שהביאו מיפו לרגליה, מהמת שהיא רגילה — כך הסביר פתחי

ימ"ש — רק לחול המדבר... וה"תפוח" הזקן ספר כי פתחי זה — הלואי שיעמד על פתחו של ניהנם, רבש"ע! — חבטיח לו סוסה לבנה-אדומה ועגולה מזרע המיוחסים — "מיתל אל-תופאח!" (כתפוח ממש!) — וכשאמר לו הזקן כי אין כחו במתניו לדהר על סוסה כצעירים ולא בנבורת הסוס יחפץ, אמר לו הלה: "מא-לייש!" (אין דבר) הסוסה היא שקטה ויוכל לנסע לפנות-ערב מסביב לפרדס... והנכור שלנו מסר את התמונה — נד אומרים — למקום הנחוצ, ומבטיח את כל הוננו של פתחי... "הר זהב" ממש! וחצי "הר נפוליון" למי שיגלה לו את עקבותיו של הרוצח זה. ועצתי אמונה שיפנה מר ט. ישו לעטלית ולא למקום אחר ויזמין משם — לא חול לבן — אלא דוקא מעט מלח כדי לורות אחרי פתחי וחבריו: בעל הסך 2500 פונט מהבנק בחיפה, וגבורי המכוניות בנגלי-העלינון ע"ס 15000 פונט ואחרון אחרון חביב — הד"ר גלברג הירוע... ואתם, חברי התיאטרון העברי שלנו כא"י: עד מתי תצינו לפנינו את "כנורות-הסתיו" שאין אנו שומעים אותם ואת "אבדן-התקוה", הן מוטב לכם להציג שוב

פעם את החזיון שהוא מעניא-דיומא שלנו בא"י את ה"ריביוזר" של גוגול, רק בשנוי קצת, כמובן, — במקום: בופצ'ינסקי ורופ-צ'ינסקי תאמרו — "טולקופצ'ינסקי והרטור-פצ'ינסקי"... הוי, שלום-עליכם, שלום-עליכם! מי יגלה עפר מעיניך וראית כמה "מנחם-מנחם-דלים" איכא בשוקא-דיפלומטיא שלנו, הסוחרים ב"מליונים" וביקנ"הו של מלון-יוז, וכמה "שיינדל-שיינדלים" מתגוללות שם בחיכלי תל-אביב שלנו! * * * ומכיון שאנו מדברים בבטלנים נזכרתי בכוישי... לאחור שקראתי את הספרות ה"מסול-סלת" שלו ב"הארץ" ע"א ב"יהודה וירשיו. נזכרתי בעוד "יורש" אחרי שהתנפל אשתקד על חגיו ובשצף קצף על שפתיו ובתלתל פרוע לשמצה (דרויש בלע"ז) עשה לו "סקנ-דל" ורצה לדרס אותו ממש. מפני שלא סגר את חנותו בשעת ההלויה של ב"יהודה וחלל את הקודש — כך הוא צעק לו אז — ולא עוד אלא שכבד אותו כראוי בעתונו, "על המשמר". כנראה רצה ה"יורש" הזה, כלומר ב"ישי ובעצמו, "להש" ליט את כבודו של ב"יהודה בכח הורוע"

ממש כמו "דאר-היום, חברת-המניות ועזמות ימ"ש". ואולי עשה כל זאת אשתקד, מפני שאז לא נמנה עדיין לפרנס-חדש ב"השלח"... ואפילו עזמות רבכם המסכן, כמה סבל ממנו בכל ע"ש, שרדף אחריו להכניס אותו ואת עתונו בשעורו. * * * ובכ"ז שמעתי לעצתי של ב"ישי, בשבוע זה רצתי בכל הספריות שבעירנו וחפשתי עד שמצאתי את ספרו של ברדיצבסקי — כדי לקרא ולהכיר באמת את ב"י יהודה, ואגב דפדופי מצאתי שם מאמר ארוך ע"א בעל "השלח", ואולם מפני חולשת זכרוני גזמון האחרון, לא עליכם, (כדרך הסופרים "הכהנים") נשאר במוחי רק פסוק אחד שלו: "רבי מאיר רמון מצא, תוכו אכל וקלפתו זרק" ור' יוסי שלנו עושה להיפך: "קלפתו אכל ותוכו זרק" — והבקרת של ד"ר צייטלין מנייר-יורק על "ישו הנוצרי" שלו וגם הערכתו של ד"ר קמינקא ב"התורן" תוכלנה להוכיח!... ואני אומר תמיד כי אין רע בלי טוב, הודות למכתבה של המדה ולשעורו של עזמות זכינו לראות סו"ס מאמר מיוחד וגדול ב"הארץ" עם שמו של ב"יהודה בראש וב-אותיות גדולות וכהירות, כמו אחד משלהם ממש: כנראה, שזכותו של השם "אוליא"

נוב" מדוינסקי היא שעמדה לו הפעם בעתון התל-אביבי... ולסוף — תקון טעות קטנה של "הבחורה-העצצער" במאמר ההוא: במקום ב"ישי צ"ל קלונר... * * * ועכשיו, רק עובדה קטנה ואופייית גם כן, לא משאול ב"יקיש חלילה אלא משאול אחד מתל-פיות... במוצ"ש העברה ישבתי לי דומם בפנה חבויה, כדרכי, בבית-העם ועשיתי אונזי כאפרנסת לשמע את דברי המרצים ע"א המנוח רפאלי שעסק תמיד במטבעות העתיקות ושכח את צורת המטבעות החדשות... באולם שררה דומית-אבל כיאות לאזכרה. והנה לפתע פתאום נשמע קול שעטות פרסות איש סגן-המטבעות בעירנו, שנכנס אל האולם, הלך הלך וטפף ברגליו ופתח ברעש והמולה את הדלת של חדר השחמט — מעשה מסקוב! — כדי לכבש, כנראה, את המלכה הלבנה או השחורה ואולי שתיהן יחד. המרצה נאלץ, כמובן, להפסיק את דבריו ולחכות עד שיעבר ה. מ. שאול, שבא להרגיז את מנוחתו של שמואל רפאלי בשעת אזכרת נשמתו...

* * * שבוע של אזכרות: אחרי רפאלי ש נזכרו גם בבורוכוב "שלחם". לא זכיתי להשתתף באזכרה ראשו של פועל-יציון ולא באזכרה אחרונה אחרות-העבודה והנעתי רק למפטיר, הן הסוף טוב, אומרים הבריות, הכל טוב. זכי לשמע באולם בית-הספר למל שבו ח את נצחון השפה העברית רק לפני שבוע אחרים, את שיר ההימנון ה"אינטרנציון יוצא מפי ההבריא האדומה הידועה, ברוק טהורה: "אב-פירוד, אב-פירוד, אב-פירוד, "ראבוצ'ני נארוך!" (קדימה, קדימה, העם העובר!) וב"צבוי ורעיתו נצחו על הנגינות, ה לפניהם ונענעו בדיהם, ושרו שני בעברית ובקצב: "אב-פירוד, אב-פירוד, "עברית-להוד, רוסית-לחוד ואני עניתי אחריהם בקול צרוד: "יעוורייסקי ירוד "והיכן ה גד ו-ו-ו ד"? עז מות